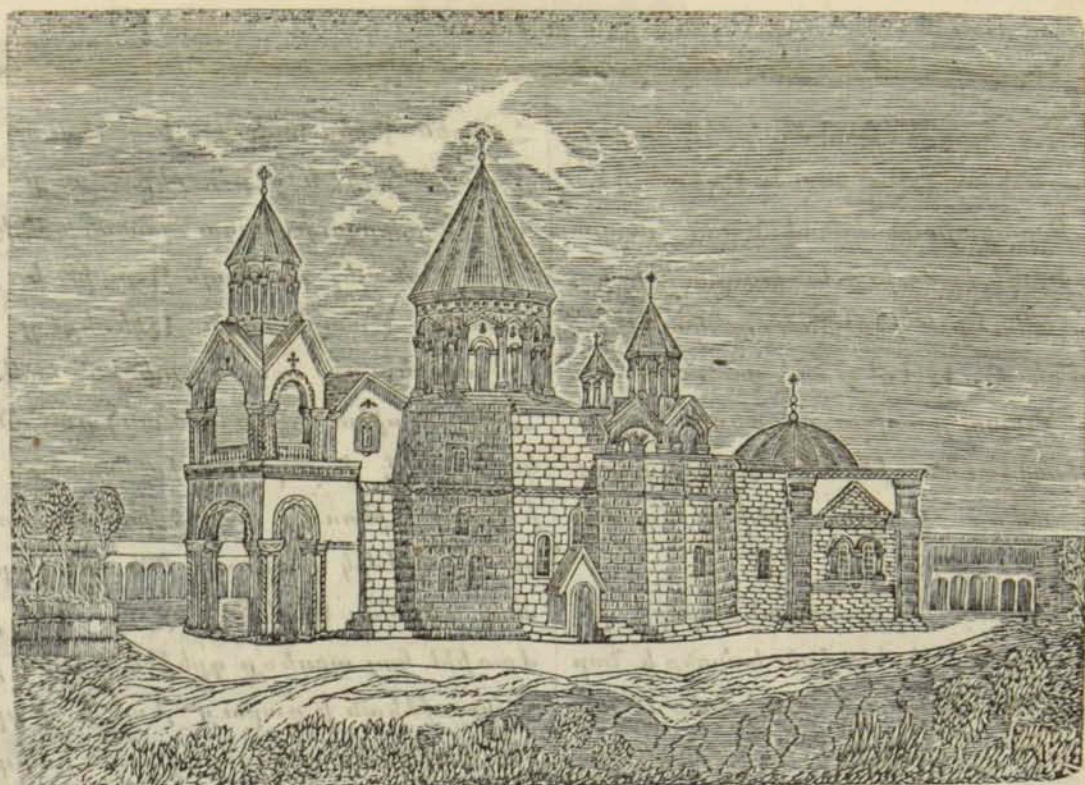

Ա Մ Ս Ա Գ Ի Ի

ԿՐՈՆԱԿԱՆ, ՊԱՏՄԱԿԱՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

ԹԻՒ Ը. — Հ.Ր.Ջ.ԱՆ Դ.

1871

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 31

Կ Ր Օ Ն Ա Կ Ա Ն

ՍՍՈՅ ԽՆԴԻՐ

Ի բաւական ժամանակաց հեաէ Սոյ կաթուղիկոսական խնդիրն յայտնի է բազմաց թէ՛ որպիսի կնճռալից կերպարանք ընդունած է, և կը յուզի և վերի-վայր կը խառնաշփոթէ մտքերը:

Քաջ յայտնի էին ի վաղուց խորիմաց հեռատես և բանագէտ ազգայնոց այն ամեն հնարք և քանքեր՝ որ ընդ վերարկուածօգտի և միութեան Ազգիս՝ դադանածածուկ կ'գործէին ի խորշս խորշս Ա. Պօլսոյ, և այլ և այլ ձևեր և որոշումներ կըտային խնդրոյն, որ—ինչպէս մի ուշիմ և հեռանկատ ազգային ասաց Ա. Պօլսոյ Ազգ. Արեւի. Ժողովոյ մէջ՝ թէ վտանդ կայ քուէտուփի մօտ, բայց մեք կ'ասեմք՝ թէ—

ձեռք լրանալ արդեն հասել է այն ժամանակը, երբ հայաստանի մեծագույն Եկեղեցւոյ և Ազգի մայր-
Քան, և բացայայտ կրնտեսնուն յապա-
գային ծագելիք կռիւք և խռովութիւնք,
պառակտմունք և բաժանմունք միութեան
Մայրենի Ա. Եկեղեցւոյս, զոր ահա այս
օրերը Պօլսոյ լրագիրք գումեցին գուշա-
կեալ խարդաւանութեանց պարզուելը ի
կեդրոնատեղին Տաճկաստանի ի Պատրի-
արդարանն Հայոց:

Այլ չգիտեր՝ թէ կրօնական բարձր և վը-
սեմ խնդիրք և եկեղեցական կանոնք և նոր
բարեկարգութիւնք կը պատկանին Բնդ-
հանրական Հայրապետի և նորին միայն նա-
խագահութեամբ գումարեալ Ժողովոյն ի-
րաւասութեանց: Իսկ ցաւօք սրտի կ'տես-
նուի՝ զի Ա. Պօլսոյ Գեր. Պատրիարքն և
Բնդհ. Ժողով անդը քան զարամադրու-
թիւնս (Տաճկաստանաբնակ Հայոց Ազգ.)
Սահմանադրութեան և քան զիրաւասու-
թիւնսն՝ Սոց. կաթողիկոսութեան առ-
թիւ այնպիսի խնդիրներ յուզեցին և կը-
նկրտին այժմ վճռել, որ երբէք ներելի
չեն նոցա՝ և փոխանակ բարեկարգու-
թեանց՝ բաղմադրիմի անկարգութիւնք պի-
տի ծնանին ի վնաս միութեան և օգտի
Ազգիս և սահմանադրութեանց սրբոյ Ա-
կեղեցւոյս և նուիրական իրաւանց Մայր
Աթոռոյս:

Սոց — ինչպէս նաև Ազգամարայ —
ծնունդ դեղծմանց ժամանակին անվաւեր
իշխանութեան ենթարկեալ ազգայինք
մեր և սիրելիք ոչ ի հաւատս և ոչ ի
կրօնական արարողութիւնս երբէք ամե-
նեւին տարբերութիւն և բաժանմունք
չունենին և չունին, այլ ամենեւին հարա-
զատ և հաւատարիմ որդիք են անարատ

Հարսին Վրիստոսի Ա. Եկեղեցւոյ Հա-
յաստանեայց, և ուր ուրեք Հայք կան՝
որոց և հարցուի, նոցա պատասխանիք են
միշտ ճանաչել մի միայն Վալուս և Հով-
ուապետ Առաքելական Եկեղեցւոյ Հա-
յաստանեայց, որոց (այսինքն՝ ամենայն
Հայոց կաթողիկոսութեան) գահանիստ
կայարան է ի դարաւոր ժամանակաց աստ
ի Մայր Աթոռս ի Ա. Եջմիածին, որում
ոմանք այժմիկ միայն այլ իմն կերպարանք
տալ կ'ճգնին: Ուրեմն ի՞նչ մի մեծ շար-
ժառիթ կայ արդեօք զրեթէ ազգիս ընդ-
հանրութեան ի դարուց հետէ և ի սրբա-
զան նախնեաց անվաւեր վճռած տեղեաց
առաւել մեծ նշանակութիւն տալ և օրի-
նաւոր կաթողիկոսական Աթոռ անուա-
նել և սրբոյ Աթոռոյս հետ ի մասին յա-
րաբերութեանց տարօրինակ խնդիրներ
բանալ, առանց կանխաւ գիտութեան և
հաւանութեան Վ. հ. կաթողիկոսի ամե-
նայն Հայոց, և ի՞նչ կրնանակին Սոց և
Ազգամարայ յարաբերութիւնք ընդ Վար-
չութեան Պօլսոյ: Միթէ բազմաց յայտ-
նի չեն ի վաղուց եղեալ յարաբերութիւնք
նոցին ընդ Պատրիարքաց Պօլսոյ՝ որ լոկ
քաղաքական էին: Ասկած կրնդունիմք,
մի՞ գուցէ եկեղեցական բարեկարգութեան
յարաբերութիւն կամին հաստատել ո-
մանք Տաճկաստանաբնակ մերազնեայք,
որ առանց բացէ ի բաց և պարզապէս ա-
պստամբելոյ յԱրարատեան Մայր Աթո-
ռոյս՝ չկարեն դաշնակցել ընդ նոսա. ար-
դեօք այսպէս կամին դաւադիրք խաբել
և խարդաւանել պարզամիտները և բարե-
պաշտ Ժողովուրդը: Իսկ եթէ հաւաստեալ
իղձ ունին այն անուանեալ կաթողիկո-
սունքը ի կարգ և ի սահման հրաւիրել,

և նոցա հովուութեան ներքե զանուող ողորմելի մերազգիքն ուսմամբք և մտաւորական և բարոյական զարգացմամբք երջանկացնել, և միանգամայն պաշտօնական կերպիւ բերել և միացնել Սայր Եթոռոյս Հովուապետութեան հետ, դոքա ի վաղուց հետէ սկսուած են Պօլսոյ ուշիմ եկեղեցականաց և աշխարհականաց կողմանէ, նաեւ աւելորդ դատուած է երբեմն յոմանց Եղթամարին՝ և առժամանակ մի ևս վերցուած, բայց ինչ ինչ հանգամանօք ժամանակին ի ձեռն կառուակուլ անձանց վերստին հաստատուած, իսկ զՍիսն բարեկարգելով՝ ուղղել նորին յարաբերութիւնը ընդ Սայր Եթոռոյս սրբոյ Լժմիածնի և ոչ ընդ Պօլսոյ Եզդ. Վարչութեան, և առժամանակ մի թողուլ զանուն կաթողիկոսութեան Սոյ՝ մինչև ժամանակն ինքնին տնօրինէ զարժանն և զօգուան ընդհանրութեան Եզդիս: Լուայս մտքով էր՝ որ Պօլսոյ Պատրիարքարանը երբեմն բաւական աշխատեցաւ Եջապահութեան ցեղը վերցնելոյ համար, և ի նոյն ցեղէն երկու երիտասարդ եկեղեցական բերելով ի Ս. Պօլիս յուսումնարան դրաւ, որոց մին Ղուկաս անուն՝ սուպ յիւրայնոցն ընտրուեցաւ կաթողիկոս Սիրակոս կոչմամբ — որ խոստմնագիր տուած է ի Պատրիարքարանն՝ ջնջել ընտրութեանց մէջ շարունակեալ ցեղական սովորութիւնը, — որում յաջորդեց ինքնակոչն Նիկողայոս: Երբեօք բազմաց յայտնի չէ՞, որ այժմեան Վեհ. Կաթողիկոս՝ երբեմն ի Պատրիարքութեան իւրում ի Ս. Պօլիս՝ որքան աշխատեցաւ այն անկարգութիւնքը ազդիւ մջէն վերցնելոյ ազագաւ, քանի որ Խօզանեանց

բռնութիւնք և ազդեցութիւնք թուլացած էին և հետզհետէ կանհետանային — ինչպէս և եղան, և Բ. Ղուռն () սմանեան կառավարութեան կարողացաւ իւր ազդեցութիւն և իշխանութիւն կատարելապէս ի գործ ածել ի լերինս Տօրոսի, — և օրինաւոր յարաբերութիւն հաստատելոյ համար քանիցս ի խորհուրդ մտաւ ի Տէր հանդուցեալ Սատթէոս Կաթողիկոսի հետ մինչ ի Ս. Պօլիս էր՝ ինչ ինչ յողուածներ առաջարկելով, բայց Լուսահոգոյն ի Սիս և յԵղթամար կաթողիկոսական տիտղոս չընդունեն ինչն առիթ եղաւ գործոյն անկատար մնալոյն. և միթէ Նորին Սրբութիւն Վեհ. Կաթողիկոս ինքն իսկ չէ՞ր յորժամ ընտրեցաւ ի Կաթողիկոսութիւն ամենայն Հայոց և եկն ի Պրուսայէ ի Պօլիս, և ի ներկայացուցանելն Վերապատիւ Պատրիարքին Ս. Պօլսոյ Պօղոս սրբազան Երբ եպիսկոպոսի Սոյ և Եղթամարայ ինքնակոչ կաթողիկոսաց խնդիրները, (Նորին Սրբութիւն) առաջարկեց յառաջագոյն յարաբերութեանց խնդրոյն ձեռն արկանել, որպէս զի ինքնին դիւրութեամբ լուծուին այն ինքնակոչաց խնդիրք: Լու արդարեւ յաջորեցաւ մի Յանձնաժողով կազմել յեկեղեցականաց Պօլսոյ, որ վեց յողուածովք իւր որոշմունք ներկայացոյց Վեհ. փառ Հայրապետի, և նա յանձնեց Ս. Պատրիարքին ի գործ դնել: Բայց ո՞գիտէ՞ ռիպիսի մտածութեամբք գործոյն ընթացք տալ զեցաւ Պատրիարքարանն, և Նորին Սրբութիւն նկատելով դարձուածքները՝ որ արդեւառիթ են լինում գործոյն յաջողութեան, ճանապարհորդեց դէպ ի Սայր Եթոռոս, և դարձեալ անկատար մնաց

խնդիրն: Իսկ ի 1867 ամի Կոստանդնուպոլսոյ Ընդհանուր ժողովը Խառն մասնա-
 ժողով կազմեց, որ ինն յօդուածովք
 որոշումներ առաջարկեց առ Ընդհ. Ժո-
 ղովն Սոյ և Եղթամարայ բարեկարգու-
 թեանց համար ի մէկն դեկտեմբերի տար-
 ւոյն, — որոյ պատճէնը կայ աստ ի դիւան
 Վեհափառ Հայրապետի, — բայց նա ևս
 Ընդհ. Ժողովոյ կողմանէ անգործադրելի
 մնաց՝ ինչպէս կերեւի՝ Վարժապետեան
 Վեր. Ներսէս Եպիսկոպոսի նոյն առա-
 ջարկութեանց ճրագրին ստորեւ գրած
 անպատեհ զիտողութեան համար, որ
 Հայոց Ազգի և Եկեղեցւոյ կարի վնասա-
 կար լինելը քաջ հեռատեսելով Վեհ.
 Կաթողիկոսն՝ նախ Կոնդակ առաքեց ի
 Պօլիս, որ տնօրէնութեամբ Ս. Պօղոս Պատ-
 ըրիարդի ընթերցան յեկեղեցիս Պօլսոյ, և
 ապա խիստ անհրաժեշտ դատեցաւ մի յա-
 տուէլ փոխանորդ յղել, որ Վեր. Սարգիս սր-
 բաղան Երբեպիսկոպոս Զալարեան գնաց,
 որպէսզի խորհելով Սրբազան Պատրիարդին
 հետ՝ օգնէ գործոյն, զի վնասակար և վտան-
 դաբեր մի որոշում՝ չտրուի Սոյ և Եղթա-
 մարայ խնդրոց. սակայն ըստ դժբաղդու-
 թեան Ազգիս՝ կամ դիտմամբ և կամ անգի-
 տութեամբ տարօրինակ կերպարանք տուին
 Կաթողիկոսական Փոխանորդին և զայն
 առաքողի բարեմիտ նպատակաց, և ոմանք
 զանազան խաբէական ձևերով կամեցան
 բարեպաշտ ժողովուրդը զայթակղեցնել,
 և Պօլսոյ Պատրիարդի փոփոխութեան
 խռովութեամբ և կռուովք զբաղեցան
 և ինչ: Այլ ի վերայ այսր ամենայնի՝ սա
 քաջայայտ է ամենից, որ մինչև այն ժա-
 մանակներ ոչ մի Հայու մօքէ անցած չէր՝
 թէ Սիս և Եղթամար կաթողիկոսա-

կան օրինաւոր Եթոռներ են, և նոյնպէս
 ոչ մի Հայու բերնէն լսուած չէր թէ ազ-
 գըն երեք կաթողիկոսական Եթոռներ
 ունի, և ոչ որ համարձակեցաւ Յունաց
 Ենտիոքայ՝ Աղէքսանդրիոյ և այլ Առա-
 քելական յաջորդութեանց օրինաւոր Ե-
 թոռոց խիստ անպատշաճազոյն կերպիւ
 նմանեցնել Սիսն և Եղթամարն. այլ բա-
 րեմտաց նպատակն էր միմիայն ժամանա-
 կաց բռնութիւններէն զոյացած հակա-
 ռակաթոռներուն օրինաւոր կարգ և սահ-
 ման որոշել ներկայիս յարմար, և միացնել
 Հայաստանեայց Մայր Եթոռոյ հետ, կա-
 տարեալ օրինաւորութիւնը թողով իւ-
 րում ժամանակին. որով միանգամայն նո-
 ցա իղձ էր Սոյ և Եղթամարայ վիճակները
 դանդաղ ժողովրդեան դրութիւնը բար-
 ւոքել և ազատել ի կրօնափոխութեանց
 վտանգից, որ ստէպ կը պատահէին ի ազի-
 տութենէ և յանհոգութենէ իւրոց եկե-
 ղեցականաց: Յիրաւի՝ ոչ որ երբէք յան-
 դգնեցաւ ի Հայոց մինչև ցարդ ասել՝ թէ
 ազգը երեք օրինաւոր կաթողիկոսական
 Եթոռ ունի, նոցա խիղճը չէր ներել ամե-
 նեւին Հայոց ազգի միութիւնը անդթու-
 թեամբ յերիս բաժանել և ժառանգել
 ապագայ սերունդի վայր, և Հարց սրբոց
 անէծքն ու նզովքը: Ասկայն ոմանց այժ-
 մեան տարօրինակ և օտարադրդիւ ձայներ
 արդարեւ կը զարմացնեն ամեն ողջամիտ
 Հայոց մտքերը, և Հայաստանի ամեն հա-
 րազատ և հաւատարիմ որդւոց սրտերու
 մէջ խիստ հաւանական կարծիքներ կը
 յղանան՝ թէ անշուշտ այն խնդիրները յու-
 ղողաց մտաց մէջ նպատակ ունին դաւ գոր-
 ծել և վնասել Ազգիս ընդհանրութեան, և
 կամ անհեռատեսութեամբ դոյզն ինչ անձ-

Այլընտան մեր արժանայիշատակ նախնիք՝
հեռատեսութեամբ ըստ պահանջման հար-
կին տիրող այլևայլ հզօր պետութեանց
քաղաքական հանգամանաց նկատմամբ՝
մանաւանդ սպառնալից և աղգափնաս
փոթորկացն տաջքը առնոյ համար՝
զիջումն ըրած են՝ յաւէտ երկուց չարեաց
փոքրագոյնը ընտրելով, նաև մի քանի փա-
ռամու եպիսկոպոսաց և շահասէր իշխանաց
կրից զոհ չտալոյ համար միամիտ ժողո-
վուրդը՝ խոհեմութեամբ վարուած են
Ասոյ և Աղթամարայ վիճակաց և զործոց
հետ, զի մի՛ ի պատճառս անհնազանդից
և շահամուլ ապստամբելոց անմեղ ժողո-
վուրդը առաւել ևս կեղեքեսցի և տազնա-
պեսցի ի ձեռս բռնաւոր Տէրէպէյից Խո-
զանեանց և Վիւրտ Պէյից. միայն և մի-
միայն այսպիսի մտօք էր, որ մեր շայրա-
պետներէն ոմանք այնպիսի դառն ժամա-
նակաց և անիշխանութեան մէջ դաշնակցել
անգամ հաճեցան ընդ հակաթոռակայս,

զի մի՝ արտակտեալ փեռնկտիցի հօան Բրիստոսի և բաժին բաժին ի կորուստ մասնեացի:

Արդ ցաւայի միանգամայն ողբալի է, զի այնպիսի դառն ժամանակներում եթէ մեր նախնիք ամենայն բռնութեանց և հալածանաց տոկալով քաջ ախոյեաններ հանդիսացան ընդդէմ ներքին և արտաքին թշնամեաց Ակեղեցւոյ և Ազգի, և միշտ պաշտպանեցին ազգը և կրօնը, և ծանուցին միմիայն զՄայր Աթոռս Առաքելոսն՝ օրինաւոր յաջորդութիւն Ս. Առաքելոցն Թադէի և Բարդուղիմեայ և Առաքելասարսա շօր մերոյ սրբոյն Պօլիգորի, զիմորդ ապա այսպիսի լուսաւորեալ դարուս և մամլոց ազատ հրատարակութեանց և դիւրին յարաբերութեանց ժամանակիս մէջ, Պօլսոյ Պօլիգոր, Պատրիարք և ոմանք ի մեծապատիւ Անդամոց Արեւի, և Վաղարշական ժողովոց անդրքան գործադրութիւնս Ազգ. Սահմանադրութեան և քան զիրաւասութիւնսն եկեղեցական ծանր խնդիրներ յուղելով լուծել կր տքնին, որ հետզհետէ վտանգներ կսպառնան իրաւանց Մայր Աթոռոյս, և միութեան Ազգիս և Ս. Ակեղեցւոյ Հայաստանեայց: Եթէ բարեմտութեամբ հարկ անհրաժեշտ կզգային ի ներկայիս նոցա դրութիւնքը բարւոքել և օրինաւորապէս յարաբերութիւն հաստատել ընդ Մայր Աթոռոյս, ի՞նչպէս կարելի էր առանց կանխազոյն դիտութեան և հաւանութեան Ռճհ. Սահմանադրութեան խորհել միակողմանի և գործել, որ նորին ձեռնահասութեան և իրաւասութեան միայն է վերապահեալ տնօրինել զարժանն՝ և կամ ըստ ծան-

րութեան խնդրոյն՝ հրաւիրել յամենայն վիճակաց Հայոց Ապիսկոպոսունս, Ս. անահարս, Ս. արդապետս, պատգամաւոր Արեւսփոխանս և ին. և ին. գալ ժողովել ի մի ընդ իւրով նախագահութեամբ, և համախումբ խորհրդակցութեամբ որոշել և վճռել համաձայն եկեղեցական կանոնաց և ըստ պահանջման օգտի Ակեղեցւոյ և լրութեան Ազգիս:

Ուրեմն ըստ ինքեան ապօրինի կ'համարվի Պօլսոյ Ռճհ. ժողովոյն Սոյ խնդրոյն խորերը մտնել, և անվաւեր տուած որոշմունքն յայնմ մասին. նոյնպէս աններելի կ'համարվի Մայր Աթոռոյս ուխտեալ և երդուեալ միաբան եպիսկոպոսաց՝ արանց կանխազոյն հաճութեան Ռճհանրական Հայրապետի՝ ի խնդիրս նոցա յանձնապատան միջամտել, և կամ ընդունել զպաշտօն Սահմանադրութեան Սոյ և Ազգութեամբ մեղանչելով ընդդէմ ուխտից և երդմանց իւրեանց *):

(*) Յանցելումն մին ի լրագրաց Պօլսոյ գրած էր թէ՛ այս ինչ եպիսկոպոսն Սոյ ուխտին դէմ չէ՞ մեղանշած իւր վիճակէն դուրս պաշտօն վարելով և ին. Կը ցաւիմք զի բազումք յերիտասարդաց Ազգիս տակաւին չգիտեն թէ ի Սիս և յԱզգութեամբ ձեռնադրեալ եպիսկոպոսունք որպիսի և իցէ ուխտ չունին, և որո՞ւ դէմ պիտի ուխտէին, և ի՞նչ բանի, նոցա ուխտը . . . Իսկ ի վաղուց անտի եպիսկոպոսունք Մայր Աթոռոյս ընդ այլ ուխտս վերաբերեալ կրօնի կ'ուխտեն և կ'երդնուն նաև հաւատարիմ և հարազատ մնալ Մայր Աթոռոյս և Պահակալացն, և հակառակ շարժողքն ուխտադրութեան և անկանին ընդ եկեղեցական դատաստանաւ:

Այս առթիւ կարեոր կ'համարեմք
վերջ. կաթողիկոսի առ Վերապատիւ
Պատրիարքն Կ. Պօլսոյ ի 11-ն ամսոյս ուղ-
ղած հեռագրին և առ Վեր. Մկրտիչ Աբբ
Նալիսկոպոս Վերմանիկեցի ուղեւալ Կոն-
դակի պատճէնները հաղորդել մեր սիրելի
Ազգայնոց ի զիառութիւն:

(ՊԱՏՃԷՆ ՀԵՌԱԳՐԻՆ)

Ի Կոնստանդնուպօլս

Ի Խոստիւն

Գէ. 11:

ԱՌ ՊԱՏՐԻԱՐԺ ՀԱՅՈՑ Կ. ՊՕԼՍՈՑ:

Ժողովն Կոստանդնուպօլսոյ ընդ շերով Նախա-
դահլութեամբ անդր քան զիւր Սահմանադրութիւն
և զիրաւասութիւնն յուզէ և լուծէ զեկեղեցական
փափուկ խնդիրս, որպիսի է Սոյ և Աղթամարայն.
և որ ցաւային է Սրբազնութիւն շեր ընդ քօղով
մերս փոխանորդութեան՝ ընդդէմ նուիրական ա-
ւանդութեանց սրբոց Հարց և իրաւանց Մայր Ա-
թոռոյս յօթբի գործել յանուն Վեր. առանց Վեր. գէ.
որովհետեւ, և զայնպիսի խնդիրս և զնոր Սահմանադրու-
թիւնս յանձնադասարան հեղինակել յեւնոյ միւսի, ՈՐ ՄԻ
ՄԻԱՅՆ ԱՆԿԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՈՑ ԸՍՏ ԵԿԵ-
ՂԵՑԱԿԱՆ ՕՐԻՆԻ ԳՈՒՄԱՐԵԼՈՑ ԸՆԴ ՆԱԽԱԳԱ-
ՀՈՒԹԵԱՄԲ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ:
ՈՒՍՏԻ ՆՈՒՐԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆՔ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑՍ ԵՒ
ՄԵՔ Ո՛Չ ԿԱՐԵՄՔ ՕՐԻՆԱՒՈՐ ՃԱՆԱԶԵԼ ԶԱՏԴ-
ՊԻՍԻ ՈՐՈՇՈՒՄ, և առ ի զառաջ առնուլ ազգա-
մեզս հետեանաց յապաղային, ոչդ առնել շեղ
շեղանքն է շեղելն է շեղելն է շեղելն է շեղելն է:

ԵԱՅՐԱԳՈՑՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺ

ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Գ Է Ո Ր Գ

(ԳԱՂՂ. ՊԱՏՃԷՆ ՀԵՌԱԳՐԻՆ)

CONSTANTINOPLE. GOUNGABOU.

AU PATRIARCHE ARMÉNIEN

DE CONSTANTINOPLE.

L'assemblée de Constantinople sous Votre pré-
sidence excite et résoud des questions délicates ecclé-
siastiques telles que de Sis et d'Agthamar au delà
de sa constitution et ses droits. Et il est bien tris-
te que Votre Eminence sous le voile de notre vica-
riat se plait agir EN NOTRE NOM SANS NOTRE CONNAI-
SSANCE ET EN SE CONFIAIT AUTORISER UNE NOUVELLE
LÉGISLATION CONTRE LES TRADITIONS SACRÉES DES
SAINTS PÈRES ET LES DROITS DU PREMIER SIÈGE, CE
QUI NE CONVIENT QU'A L'ASSEMBLÉE GÉNÉRALE CONVO-
QUÉE D'APRÈS LA LOI ECCLÉSIASTIQUE SOUS LA PRÉSI-
DENCE DU CATHOLICOS DE TOUS LES ARMÉNIENS.

DONC LES LOIS SACRÉES DE NOTRE ÉGLISE ET NOUS
NE POUVONS NULLEMENT RECONNAITRE COMME LÉGITIME
UNE PAREILLE DÉCISION, et pour prévenir les conséquen-
ces nuisibles à la nation dans l'avenir nous Vous
avertissons de prendre garde à Vous écarter du
chemin des Saints Pères.

PATRIARCHE SUPRÊME ET CATHOLICOS
DE TOUS LES ARMÉNIENS

GUEVORK IV.